

Урок № 8

26.09.2024

Тема уроку. **Правильне використання числівників для позначення часу й дат**

1.Актуалізація опорних знань.

- Пригадайте, що ви знаєте про числівник?

3. Новий матеріал.

- ознайомтеся з теоретичним матеріалом:

Позначення дат і часу

Теорія:

Позначення дат

Для позначення дат використовуємо порядкові числівники: вісімнадцяте березня тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмого року; перше січня дві тисячі третього року; сьоме лютого дві тисячі двадцять першого року.

Називаючи дату, слова число й місяця не використовуємо: вісімнадцяте березня утворено від вісімнадцяте число місяця березня; перше січня — від перше число місяця січня; сьоме лютого — від сьоме число місяця лютого.

В офіційно-діловому стилі (у документах) для позначення дат використовуємо цифри, відділяючи день, місяць і рік крапкою: 18.03.1998; 01.01.2003; 07.02.2021.

Позначення часу

Щоб запитати про **час**, ставимо запитання **котра година?** **о котрій годині** (розпочнеться онлайн-урок)?

НЕПРАВИЛЬНО: **скільки годин?** **у скільки годин?**

Зверни увагу!

Для позначення **годин** використовуємо **порядкові** числівники (**котра година?**), а для позначення **хвилин** — **кількісні** (**скільки хвилин?**).

Для позначення **часу** в документах використовуємо **цифри**, відділяючи **години, хвилини, секунди** двокрапкою: **18:03:56, 9:10:18.**

Залежно від **стилю мови** для позначення **часу** вживаємо **офіційні** й **розмовні** форми.

Відповідаючи на запитання **коли?**, використовуємо прийменник **о (об)**: **о сьомій годині двадцять хвилин, об одинадцятій тридцять.**

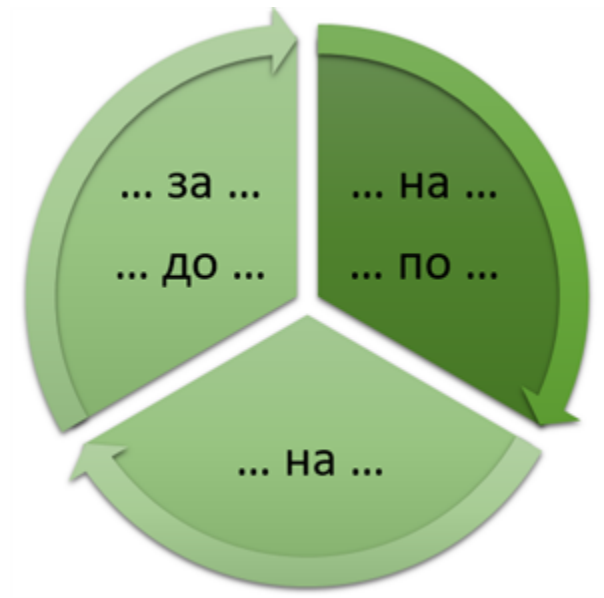
Зверни увагу!

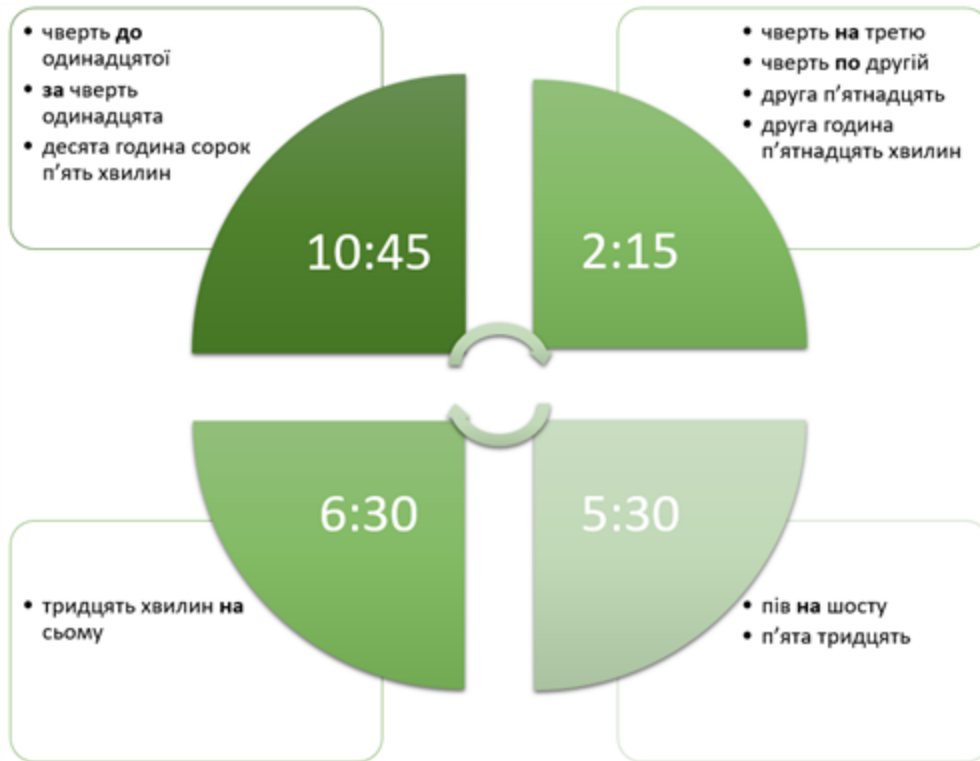
Хвилинна стрілка у **правій** частині циферблата — використовуємо прийменники **на** або **по**: **двадцять на сьому** або **двадцять по шостій.**

Хвилинна стрілка у **лівій** частині циферблата — використовуємо прийменники **за** або **до**: **за двадцять сьома** або **двадцять до сьомої.**

П'ятнадцять хвилин — це **чверть** години, тому можна використовувати такі варіанти: *чверть по десятій, чверть на одинадцяті, за чверть одинадцята, чверть до одинадцятої*.

Хвилинна стрілка вказує на **тридцять хвилин** — використовуємо прийменник **на**: *тридцять хвилин на сьому* або *пів на сьому*.

Зверни увагу!

На позначення часу не використовуємо прийменники без і після: не *без п'яти сім*, а *за п'ять сьома*; не *чверть після десяти*, а *чверть по десятій*.

Для позначення годин використовують

- порядкові числівники (котра година?), а для позначення хвилин —
- кількісні (скільки хвилин?). Для позначення часу використовують офіційні й розмовні форми.

Офіційні форми. Спочатку називають години, а потім хвилини, наприклад: сімнадцята година десять хвилин або сімнадцята десять. Відповідаючи на запитання коли?, використовують прийменник о (об): о сьомій годині двадцять хвилин, об одинадцятій тридцять.

Розмовні форми. Спочатку називають хвилини, а потім години. Якщо хвилинна стрілка — у правій частині циферблата, то треба використовувати прийменники на або по: десять на шосту або десять по п'ятій. Якщо хвилинна стрілка — у лівій частині циферблата, то треба використовувати прийменники за або до: за п'ятнадцять восьма або п'ятнадцять до восьмої (за чверть восьма або чверть до восьмої).

<https://www.youtube.com/watch?v=53D-7ddBBCo>

4. Виконання вправ на закріплення матеріалу.

1. НЕПРАВИЛЬНО побудовано словосполучення на позначення часу в рядку

А за чверть друга Б п'ять хвилин на другу В за дві хвилини друга

Г без п'ятнадцяти десять

2. Граматично правильна відповідь на питання «Котра година?» в рядку

А без п'яти два Б за чверть сьома В п'ять хвилин другої Г три години

3. Неправильно узгоджено числівник з іменником у рядку

А дев'яте березня Б дев'ятим березням В дев'ятого березня

4. Оберіть правильне продовження твердження (речення). На позначення часу

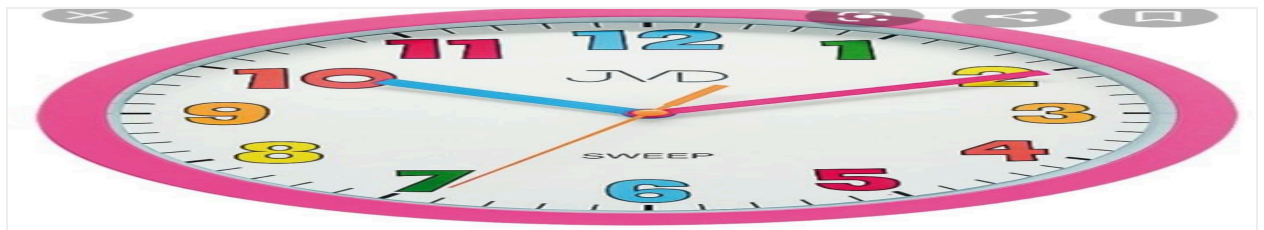
А для назв годин і хвилин використовують кількісні числівники

Б для назв годин і хвилин використовують порядкові числівники

В для назв годин використовують порядкові, а для назв хвилин - кількісні числівники

Г для назв годин використовують кількісні, а для назв хвилин - порядкові числівники

5.

Оберіть правильні варіанти назви часу, зображеного на малюнку.

А Десять годин десять хвилин Б Десята година десять хвилин

В Десята година десята хвилина Г Десять годин десять хвилин

Д Десять хвилин по десятиї Е Десять хвилин на одинадцяті

6. Оберіть НЕПРАВИЛЬНУ відповідь на запитання до малюнка: "О котрій годині мені можна до Вас зателефонувати?"

А О шістнадцятій тридцять п'ять Б Без двадцяти п'яти до сімнадцятої

В За двадцять п'ять хвилин до сімнадцятої Г О шістнадцятій годині тридцять п'ять хвилин

4. Підсумки уроку. Рефлексія.

- матеріал сьогоднішнього уроку був...
- найбільшим своїм досягненням на уроці вважаю...
- ще потрібно попрацювати над...
- я оцінюю свою роботу як...

Домашнє завдання. 1. Повторити все про числівник; 2. Виконати тести.

Тести

1. Усі слова є числівниками в рядку

А п'ятнадцять, двадцятєро, триста, нуль

Б трійка, двісті, удруге, другий

В три, двадцятка, по-другому, обидва

Г тричі, по-третє, шестєро, дві цілі і чотири десяті

Д тринадцять, десяток, сто тридцять сьомий, п'ятдесятиріччя

2. Усі слова є числівниками в рядку

А сто, сорок сьомий, трійня, втретє

Б сотня, четвертина, три, трьохсотий

В стотомний, четвірка, тримісячник, третій

Г тридцятєро, сороковий, семеро, кількадесятий

Д сімдесят п'ятий, вісімсот, сотка, сотий

3. Усі слова є числівниками в рядку

А один, одинадцять, шість, двійка

Б єдиний, дві другі, вісім, п'ятірка

В одиниця, чотири, сотенний, дванадцять

Г одні, десяток, десятка, три

Д одним, п'ять, кільканадцять, п'ятєро

4. Числівники вжито в реченні

А Сотник знав, що Микола Джеря ще раз підніме на нього серпа й боявся цього.

Б Козацька сотня розтанула в пітьмі.

В „Артек” був багатоголосим, цього року він розмовляв ста мовами світу.

Г 3-поміж альпіністів лише одиниці змогли подолати цей маршрут.
Д Мільйонам треба світла, волі, які дають наснагу й віру в майбуття.

5. Усі числівники кількісні в рядку

А тринадцять, сто другий, десять сотих, чотирнадцятеро

Б п'ятий, одна третя, півтора, утретє

В двадцять вісім, півтораста, четвірка, чотири

Г п'ятсот, дві цілі десять сотих, чотири восьмі, півтори

Д сто двадцять дев'ятий, п'ятнадцятеро, одна двадцята, сім сотих

6. В якому рядку всі числівники кількісні

А багато, нуль, сім, трое

Б тридцята, одна десята, восьмеро, четвірка

В п'ятеро, кільканадцять, третя, сорока трьох

Г дев'ятого, п'ятнадцять, двохповерховий, шестеро

Д дванадцять, другого, шістсот, п'ять восьмих

7. Усі числівники кількісні в ряду

А п'ять цілих і сім десятих, одна тисячна, багато, трое

Б одинак, тричі, четверо, восьмий

В восьмеро, десятеро, стоповерховий, двадцять третій

Г шістнадцятеро, п'ятеро, дев'ятеро, уперше

Д вісімнадцятеро, сорок сім, двохсотий, тридцятеро

8. Усі слова – порядкові числівники в рядку

А двохсотий, четвертий, п'ятнадцятий, перший

Б двісті сорок другий, сороковий, сотенний, дворічний

В тридцятий, первинний, другий, триповерховий

Г п'ятитисячний, п'ятиярусний, тридцять восьмий, мільйонний

Д восьмитонний, половинний, сорок сьомий, третій

9. В яких рядках всі числівники порядкові

А сто, тисячний, мільйонний, п'ятий

Б шестеро, двадцять перший, двоє, кільканадцять

В сотий, чотирнадцятому, три, двадцятитисячний

Г двісті сорок перший, четвертого, сьомого, вісімнадцятий

Д триста двадцять перший, п'ятнадцята, друга, п'ятиметровий

10. Які з поданих слів є числівниками

А. Два. Б. Двійка. В. Сім. Г. Шестеро. Д. Обидві. Е. Десятка. Є. Удвоє. Ж. Тринадцятеро. З. Шість. І. Тринадцять. К. Четвірка. Л. Нуль.

11. Усі числівники – складні в рядку

А тридцять, дев'яносто шість, сорок вісім, шістсот

Б триста сорок вісім, п'ятсот, дванадцять, сімдесят два

В дев'яносто, п'ятдесят шість, чотириста, тридцять п'ять

Г одинадцять, триста, п'ятдесят, шістсот

Д один, двісті чотири, двісті, п'ятий

12. Усі числівники – складені в рядку

А шістнадцять, сім восьмих, шістдесят один, двадцять п'ять

Б одна друга, вісімнадцятирічний, п'ятисотий, дев'ятсот

В сто два, три тисячі, двадцять два, двісті сорок шість

Г вісімсот, три чверті, сімнадцять, вісімнадцять

Д п'ятсот шість, один, тисячний, двісті сімдесят

13. Знайдіть помилку у формах числівників

А вісьма прикладами Б шістдесятники В одна година десять хвилин
Г двадцятидвохрічна фігуристка Д п'ять з чвертю літрів

14. Визначте, яка форма числівника дев'ятсот сімдесят чотири в
орудному відмінку є правильною

А дев'ятистами сімдесяти чотирма Б дев'ятьмастами семидесятьма
чотирма В дев'ятьомастами семидесяти чотирма Г дев'ятьмастами
сімдесятьма чотирма Д жодної правильної форми

15. Визначте речення (якщо таке є), у якому числівник стоїть у
правильній формі

А Проголосувало близько восьмисот п'ятидесяти виборців.

Б Подякувати п'ятистам семидесяти учасникам змагань.

В Зустрітися з двомастами шістдесятьма вісьма журналістами.

Г Глядачі сиділи на семистах дев'яносто трьох стільцях.

Д жодного правильного

16. Визначте речення, у якому числівник узгоджено правильно

А Завезли сто сорок чотири комп'ютера.

Б Цей показник збільшився в півтора рази.

В Пройти два з половиною кілометра.

Г усі правильні Д жодного правильного

17. У якому рядку правильно записано відмінкові форми складених
числівників

А. Р. в. шестисот п'ятидесяти шести

Б. Д. в. восьмистам шестидесятьом семи

В. Ор. в. сьомастами сімдесятьма вісьма

18. В якому рядку всі числівники записано правильно

А восьмистам дев'яноста дев'яти, чотирнадцятьма

Б двох тисяч восьмисот восьмдесяти дев'яти, п'яти

В п'ятсот шестидесяти трьох, триста сорок п'ятьох

Г дев'ятистам восьмидесяти п'ятьох, чотирьохстами двадцятьма двома

Д сімохстах сімдесятьох шістьох, сто десяти

19. Позначте рядок, у якому в усіх числівниках відмінюється тільки друга частина

А чотириста, сімдесят, дев'ятсот

Б п'ятдесят, вісімдесят, кількадесят В сімсот, шістдесят, двісті

Г дев'яноста, кількасот, п'ятдесят Д сто, кільканадцять, тридцять

20. Усі числівники записані правильно в рядку

А восьмастами дев'ятьома, шістдесятьом сімом

Б п'ятьдесятьома сімома, тисяча семисотий

В вісьмастами шістдесятьма чотирма, ста сорока сімома

Г чотириста тридцятьма, тисяча сорока шістьма

Д трьомастами сорок шістьма, тисячою

21. Усі числівники записані правильно в рядку

А трьомастами шістдесяти восьми, вісьмома десятьма сорока

Б семидесяти чотирьох, тисяча дев'ятий

В сьомастами вісімдесятьма дев'ятьома, двадцять восьмий

Г чотиристами сімдесятьма, тисяча п'ятьдесятьома шістьома

Д трьомастами сорока шісти, одинадцятьома

22. Усі числівники відмінюються однаково в рядку

А двісті, сорок, сімдесят, сто

Б дев'яносто, одинадцять, вісімдесят, вісімсот

В дев'ятсот, двадцять, сто, триста

Г п'ять, вісім, дванадцять, п'ятдесят

Д нуль, тисяча, мільйон, півтора

23. Лише друга частина відмінюються в усіх числівниках рядка

А п'ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят

Б чотириста, п'ятсот, чотирнадцять, шістдесят

В п'ятдесят, вісімдесят, вісімдесятий, мільйон

Г нуль, один, одинадцять, двадцять

Д вісімдесят, вісімсот, тридцять, двадцять

24. Обидві частини відмінюються в усіх числівниках рядка

А дев'яносто, п'ятсот, вісімдесят, чотириста

Б тридцять, п'ятдесят, п'ятсот, двісті

В вісімсот, двісті, триста, чотириста

Г вісімдесят, двадцять, одинадцять, тридцять

Д сімсот, дев'ятсот, п'ятсот, шістдесят

25. Помилку у відмінюванні кількісних числівників допущено в рядку

А вісімдесяти, вісімдесятьом, вісімдесятьма, на вісімдесятьох

Б шести, шістьом, шістьома, на шістьох

В восьмисот, восьмистам, восьмистами, восьмистах

Г дев'яноста, п'ятисот, п'ятистам, п'ятьомастами

Д трьохсот, трьомстам, трьомастами, на трьохстах

26. Помилку у відмінюванні кількісних числівників допущено в рядку

А двадцятьох, двадцятьом, двадцятьма, на двадцятьох

Б ста, сто, стами, на стах

В п'ятисот, п'ятистам, п'ятьмастами, на п'ятистах

Г трьохсот, трьомстам, трьомастами, на трьохстах

Д дев'ятисот, дев'ятистам, дев'ятьмастами, на дев'ятистах

27. Помилку у відмінкових формах кількісних числівників допущено в рядку

А шістьомастами, шістдесятма вісьмома, дев'ятьох, сорока п'ятьом

Б семисот восьмидесяти вісьмох, стам двом, семидесяти, п'ятнадцятьох

В шістдесяті сімом, ста п'ятдесяті двох, шістнадцятьома, одинадцятьох

Г вісьмома, восьмистам дев'яноста дев'ятьом, сімдесяті, п'ятьома

Д трьохсот, трьомстам, трьомастами, на трьохстах

28. Помилку у відмінкових формах кількісних числівників допущено в рядку

А на восьмистах, п'ятьмастами, на трьохстах

Б із сорока восьми, сімдесятма, двох тисячах восьмисот

В трьома, з чотириста сімдесяті восьми, п'ятдесяті

Г сімдесяти дев'яти, дев'ятьмастами, п'ятисот шістдесяти трьох
Д на трьохстах сорока п'ятьох, чотирма, сімома, двохсот
вісімдесятьох двох

29. Визначте рядок, у якому всі числівники не відмінюються

А половина, дев'яносто, троє Б третина, сорок, перший

В чверть, двоє, шість Г півтора, півтори, півторапта

Д сто, обоє, двадцятий

30. Правильно поєднано числівники з іменниками в рядку

А вісім відсотків Б чотири очки В півтора рази

Г тридцять чотири дерев Д триста п'ятдесят грами

31. Правильно поєднано числівники з іменниками в рядку

А два з половиною томів Б два тижня В дві десятих відсотків

Г два підручники Д два заручника

32. Помилку у вживанні збірних числівників допущено в рядку

А п'ятеро учнів, шестеро кошенят Б двоє санчат, семеро штанів

В семеро книжок, троє дівчат

Г одинадцятро страусів, двадцятро жирафів

Д п'ятеро орлів, семеро горобців

33. Установіть відповідність

Відмінок 1 називний 2 родовий 3 давальний 4 орудний

з числівниками

А вісімдесятьох трьох Б вісімдесятьома трьома В вісімдесят три

Г вісьмадесятьма трьома Д вісімдесятьом трьом

34. Установіть відповідність

Член речення 1 підмет 2 додаток 3 означення 4 обставина

Виділені числівники А Два на сім – **чотирнадцять**. Б Обіцяного **сім** літ чекають. В Не вертаються **три** брати, По світу блукають. Г **Три** явори посадила сестра при долині. Д Ще **треті** півні не співали, Ніхто ніде не гомонів.

Джерела: <https://www.miyklas.com.ua/p/ukrainska-mov>

<https://naurok.com.ua/test/11klas-chislivnik-396053.htm>